

βαρύς

βαρύς, -ιά, -ύ κ. **βαριός, -ιά, -ιό**, επίθ. [<αρχ. βαρύς], βαρύς. **1.** που είναι σοβαρός και λιγομίλητος: «έτσι βαρύς είναι από γεννησιμιού του». **2.** που είναι ακατάδεχτος: «πολύ βαρύς είναι ο φίλος σου». **3.** που δεν είναι ευχάριστος, διαχυτικός, ο δύσθυμος, ο θλιμμένος: «καθόταν βαρύς και σκεφτικός στο βάθος του μπαρ». **4.** που είναι δύστροπος, στρυφνός: «δεν τον κάνει κανείς παρέα, γιατί είναι βαρύς άνθρωπος». (Λαϊκό τραγούδι: σου 'παν πως είμαι μπελαλής, άντρας **βαρύς** και ντερτιλής). **5.** που δεν μπορεί κανείς να ανεχθεί: «τα λόγια του ήταν βαριά προσβολή γι' αυτόν». **6.** που είναι πολύ αυστηρός: «ήταν βαριά η ποινή που του επέβαλε το δικαστήριο». **7α.** που είναι βραδυκίνητος, δυσκίνητος: «δεν μπορεί να κάνει πιο γρήγορα, γιατί είναι βαρύς ο άνθρωπος». **β.** που είναι χοντρός, που ζυγίζει πολλά κιλά: «δεν μπορώ να τον σηκώσω, γιατί είναι βαρύς». **8.** που δεν μπορεί κανείς να αντέξει, που είναι δυσβάσταχτος: «είναι βαριά η μπότα του κατακτητή». (Λαϊκό τραγούδι: δεν είναι το σφάλμα μου βαρύ, **βαριά** όμως τα σίδερα, βαριά κι η φυλακή). **9.** (γενικά) ό,τι δεν μπορεί κανείς να αντέξει, ό,τι είναι δυσβάσταχτο: «βαριά χρέη || βαριά φορολογία || βαρύς πόνος || βαρύς καημός». **10.** το θηλ. ως ουσ. **η βαριά** (βλ. λ.). Επίρρ. **βαριά**. (Ακολουθούν 65 φρ.)·

- αλλάξαμε βαριά λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·

- αλλάξαμε βαριές κουβέντες, βλ. λ. κουβέντα·

- βαρέων βαρών, βλ. λ. βάρος·

- βαριά αρρώστια, βλ. λ. αρρώστια·

- βαριά ατμόσφαιρα, βλ. λ. ατμόσφαιρα·

- βαριά βαριά, **α.** σιγά σιγά και με κόπο. (Λαϊκό τραγούδι: αργά αργά, **βαριά βαριά** ακούω στο σκοτάδι το κουρασμένο βήμα σου να σέρνεται κάθε βράδυ, κάθε βράδυ). **β.** (για ζύγισμα) και με το παραπάνω: «οι ντομάτες είναι τρία κιλά βαριά βαριά»·

- βαριά δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#)·

- βαριά δουλειά η καλογερική, βλ. λ. [δουλειά](#)·

- βαριά η καλογερική, βλ. λ. [καλογερική](#)·

- βαριά η καλογερική μ' ασήκωτος ο γάμος, βλ. λ. [καλογερική](#)·

- βαριά μυρουδιά, βλ. λ. μυρουδιά·

- βαριά ρούχα, βλ. λ. ρούχο·

- βαριά φανέλα, βλ. λ. φανέλα·

- βαρύ γήπεδο, βλ. λ. [γήπεδο](#)·

- βαρύ γλυκός, (για καφέ), βλ. λ. [γλυκός](#)·

- βαρύ κι ασήκωτο (για κάτι), που δεν μπορεί κανείς να το υποφέρει, να το υπομένει: «είναι βαρύ κι ασήκωτο το πάθος μου γι' αυτή τη γυναίκα». (Λαϊκό τραγούδι: είναι **βαριά κι ασήκωτα** τα λάθη τα δικά μου κι αν γέλασα καμιά φορά θα 'ταν στα όνειρά μου)·

- βαρύ κλίμα, βλ. λ. κλίμα·

- βαρύ λάθος, βλ. λ. λάθος·

- βαρύ μου πέφτει, βλ. φρ. μου πέφτει βαρύ·
- βαρύ πεπόνι, βλ. λ. πεπόνι·
- βαρύ πυροβολικό, **α.** δεινός αγορητής, ιδίως πολιτικού κόμματος: «ο Ανδρέας Παπανδρέου υπήρξε το βαρύ πυροβολικό του ΠΑ.ΣΟ.Κ.». **β.** (γενικά) ενέργεια ή μέτρο, ιδίως όχι αρεστό, που όμως θεωρείται πολύ αποτελεσματικό: «αν δεν καθίσεις φρόνιμα, θα βάλω μπροστά το βαρύ πυροβολικό και θα σε σπάσω στο ξύλο»·
- βαρύ σφάλμα, βλ. λ. σφάλμα·
- βαρύ τσιγάρο, βλ. λ. τσιγάρο·
- βαρύ φαί, βλ. λ. φαί·
- βαρύς κι ασήκωτος, **α.** (για πρόσωπα) άντρας πάρα πολύ σκληρός, άντρας πάρα πολύ σοβαρός και αμίλητος: «δεν τον κάνει κανένας μας παρέα, γιατί είναι βαρύς κι ασήκωτος». **β.** (για κάτι) που δεν μπορεί κανείς να το υποφέρει, να το υπομένει: «είναι βαρύς κι ασήκωτος ο καημός, όταν χάνεις αγαπημένο σου άνθρωπο»·
- βαρύς μάγκας, βλ. λ. βαρύμαγκας·
- βαρύς ουρανός, βλ. λ. ουρανός·
- βαρύς ύπνος, βλ. λ. ύπνος·
- βαρύς φόρος αίματος, βλ. λ. φόρος·
- βαρύς χειμώνας, βλ. λ. χειμώνας·
- δίνω βαρύ όρκο, βλ. λ. [όρκος](#)·
- είναι βαριά νυχτωμένος, βλ. λ. [νυχτωμένος](#)·
- είναι βαρύς στ' αφτιά, βλ. λ. [αφτί](#)·
- είναι γλυκός σαν το μέλι και βαρύς σαν τ' αλάτι, βλ. λ. μέλι·
- είπαμε βαριά λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·
- είπαμε βαριές κουβέντες, βλ. λ. κουβέντα·
- έχει βαρύ κόκαλο, βλ. λ. κόκαλο·
- έχει βαρύ μάτι, βλ. λ. μάτι·
- έχει βαρύ τιμόνι, βλ. λ. τιμόνι·
- έχει βαρύ χέρι, βλ. λ. χέρι·
- έχω βαρύ κεφάλι, βλ. λ. κεφάλι·
- έχω βαρύ στομάχι, βλ. λ. [στομάχι](#)·
- κάνω το βαρύ, προσποιούμαι το σκληρό, το σοβαρό, το λιγομίλητο, προσποιούμαι τον ακατάδεχτο: «όταν δε μου φέρεται κάποιος καλά, κάνω κι εγώ το βαρύ και τον προσπερνάω». (Λαϊκό τραγούδι: σκέψου λοιπόν προτού να γίνει το κακό, τότε μιαν άλλη θα 'χω βρει και θα σου **κάνω το βαρύ** και συ θα λες πού να 'σαι αγόρι μου γλυκό

// Κατερίνα, Κατερίνα! Μη μας **κάνεις τη βαριά**. Με την τσαχπινιά μου τα 'φαγες κακιά, Κατερίνα Θεσσαλονικιά!)

- κοιμάμαι βαριά, δεν ξυπνώ εύκολα: «όταν είμαι πολύ κουρασμένος, κοιμάμαι βαριά». (Λαϊκό τραγούδι: γιατί, παιδί μου, δεν ακούς; τόσο **βαριά κοιμάσαι**; εστέρεψε το δάκρυ μου, μα συ δε με λυπάσαι)

- μας κάνει το βαρύ ή μου κάνει το βαρύ, προσποιείται το σκληρό, το σοβαρό και λιγομίλητο, προσποιείται τον ακατάδεχτο: «απ' τη μέρα που του 'πεσε το λαχείο, μας κάνει το βαρύ». (Λαϊκό τραγούδι: *πότε μου φέρεσαι καλά πότε τα κάνεις χάλια, πότε **μας κάνεις το βαρύ** και θέλεις παρακάλια*). Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- μας κάνει το βαρύ κι ασήκωτο ή μου κάνει το βαρύ κι ασήκωτο, προσποιείται τον πάρα πολύ σκληρό, σοβαρό και λιγομίλητο: «όσο ήταν φτωχός, όλο κολλούσε στην παρέα μας, και τώρα που τα κονόμησε, μας κάνει το βαρύ κι ασήκωτο». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- μας κάνει το βαρύ πεπόνι ή μου κάνει το βαρύ πεπόνι βλ. λ. πεπόνι·

- με βαριά καρδιά, βλ. λ. καρδιά·

- με βαριά ψυχή, βλ. λ. ψυχή·

- μου 'πεσε βαρύ, **α.** (για φαγητά) μου δημιούργησε πρόβλημα στο στομάχι: «το φαγητό ήταν πολύ νόστιμο κι έφαγα πολύ, όμως μου 'πεσε βαρύ». **β.** (για πράγματα) αποδείχτηκε βαρύ για τις δυνάμεις μου: «νόμισα πως μπορούσα να σηκώσω μονάχος μου το κιβώτιο, αλλά μου 'πεσε βαρύ και το παράτησα». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *κάπως*· βλ. και φρ. *μου πέφτει βαρύ*·

- μου πέφτει βαρύ, δεν μπορώ να ενεργήσω με αυτόν το συγκεκριμένο σκληρό τρόπο, γιατί είναι έξω από τη φιλοσοφία μου ή την ψυχοσύνθεσή μου: «μου πέφτει βαρύ να τον κλείσω φυλακή για μερικά ψωροευρώ || δεν μπορώ ν' αφήσω αβοήθητο το φίλο μου, γιατί μου πέφτει βαρύ». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *κάπως*· βλ. και φρ. *μου 'πεσε βαρύ*·

- μου 'ρθε βαρύ, στενοχωρήθηκα πολύ, πικράθηκα: «μου 'ρθε βαρύ που ενήργησαν χωρίς να ζητήσουν και τη δική μου γνώμη»·

- μου 'ρχεται βαρύ, βλ. φρ. *μου πέφτει βαρύ*·

- μου φαίνεται βαρύ, βλ. φρ. *μου πέφτει βαρύ*·

- νιώθω βαριά τα βλέφαρά μου, βλ. λ. [βλέφαρο](#)·

- νιώθω τα πόδια μου βαριά σαν μολύβι, βλ. λ. [πόδι](#)·

- ο πολλά βαρύς, άντρας πολύ σκληρός, σοβαρός και λιγομίλητος. (Λαϊκό τραγούδι: *του άντρα του **πολλά βαρύ**, μη του μιλάτε το πρωί*)·

- παίρνω βαρύ όρκο, βλ. λ. [όρκος](#)·

- πέφτει βαρύς ο πέλεκυς του νόμου, βλ. λ. [νόμος](#)·

- πολλά βαρύ, τρόπος ψησίματος του καφέ·

- πολλά βαρύ και όχι, τρόπος ψησίματος του καφέ·

- το παίζει βαρύ πεπόνι, βλ. λ. πεπόνι·

- το παίζει βαρύς, βλ. φρ. μας κάνει το βαρύ·
- το παίζει βαρύς κι ασήκωτος, βλ. φρ. μας κάνει το βαρύ κι ασήκωτο·
- το παίρνω βαριά, θίγομαι, στενοχωριέμαι βαθύτατα από τα λόγια ή τις ενέργειες κάποιου: «το πήρε βαριά με κείνα που είπες για την αδερφή του»·
- το φέρνω βαριά ή το φέρω βαρέως, βλ. φρ. το παίρνω βαριά·
- του γαϊδάρου η ουρά είναι πιο βαριά απ' το γάιδαρο, βλ. λ. [γάιδαρος](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας